

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

No1

2026
yanvar

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[™]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX
COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 775 sahifa.
2026-yil, yanvar

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ И ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА УЗБЕКИСТАНА.....	26
Каракулов Фарход Зайпудинович	
TRANSPORT TIZIMIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH VA TAKOMILLASHTIRISH USULLARI	33
Bababekova Gulchexra Baxtiyarovna	
QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQUARUVCHI KORXONALARNING SIFAT MENEJMENTI TIZIMINI BAHOLASH	38
Achilov Ilmurad Nematovich	
TURIZM OBYEKTLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	45
Toshtemirov Xojiakbar Qahramon o'g'li	
КАЧЕСТВО КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКОВ УЗБЕКИСТАНА ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПРОБЛЕМНЫХ КРЕДИТОВ	51
Алиева Сусанна Сейрановна	
ВЛИЯНИЕ ЛИБЕРАЛИЗАЦИИ И РЫНОЧНЫХ МЕХАНИЗМОВ НА РАЗВИТИЕ ОВЦЕВОДСТВА И КАРАКУЛЕВОДСТВА В ГЛОБАЛЬНОМ МАСШТАБЕ	58
Нуриллаев Жамолиддин Ярашевич	
BARQAROR INVESTITSİYALAR: IQTISODIYOTDAGI ROLI VA DOLZARBLIGI	65
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
KRAUDFANDING – BARQAROR RIVOJLANISHNI AMALGA OSHIRISH UCHUN INNOVATSION MOLIYAVIY VOSITA SIFATIDA.....	71
Ashurova Oltin Yuldashevna	
FUQAROLIK JAMIYATI INSTITUTLARINI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASHDA MOLIYAVIY BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH MASALALARI.....	78
Xusanova Gulsum Baxtiyorovna	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI UCHUN BARQAROR BREND QIYMATINI SHAKLLANTIRISH STRATEGIYALARI	84
Bekmurod Davlatmurotovich Ollaberganov, Zilola Baxramovna Abdikarimova	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISHDA KORPORATIV BOSHQARUVNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	89
Atajanov Kamal Atavayevich	
AVTOTRANSFORMATORLARNING TASHQI MAGNIT MAYDONINING MATEMATIK MODELI	96
Pirmatov Nurali Berdiyrovich, Bekishev Allabergen Yergashevich, Baxriddinov Begzod Alibek o'g'li	
O'ZBEKISTON VA JAHON AMALIYOTIDA BUDJET MUASSASALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING RIVOJLANISHIGA RETROSPEKTIV TAHLIL	101
Berdiyev Toshkenboy Panjiyevich	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH: RISKGA ASOSLANGAN YONDASHUV VA AMALIY MEKANIZMLAR	108
Tojiyev Sardor Dilmurod o'g'li	
TIJORAT BANKLARI DEPOZIT BAZASINI MUSTAHKAMLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	113
Shayxiev Boburbek Ulug'bekovich	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI ASOSIDA OLIY TA'LIM TIZIMINI TRANSFORMATSIYA QILISHNING KONSEPTUAL MODELI.....	120
Abdullayev Javohir Abdumalik o'g'li	

GEODEZIYA VA GIS TEXNOLOGIYALARINING INTEGRATSIYASI.....	125
Ziynura sabirova	
RESPUBLIKADA UY-JOY QURILISHI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA DAVLAT VA XUSUSIY SEKTOR HAMKORLIGINING O'RNI	129
Otajonov Tohirjon Xo'janazar o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ТРУДОВЫХ ОТНОШЕНИЙ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА АО «УЗБЕКИСТОН ТЕМИР ЙУЛЛАРИ» В УСЛОВИЯХ СТРУКТУРНЫХ РЕФОРМ.....	133
Кадилова Шарофат Амоновна	
KASBLARNI MODERNIZATSIYA QILISH VA MEHNAT BOZORINING YANGI MODELINI BARPO ETISH	139
Ruziyev Oybek Abdumuminovich, Nurboyev Jaloliddin Mamadiyevich	
O'ZBEKISTONDA AVTOMOBIL BIZNESINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	143
Saidov Dilshodbek Razzakovich	
QISHLOQ JOYLARIDA MEHNAT RESURSLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI	148
Amaniyazova Rayhan Bayniyazovna	
ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ЭКСПЛУАТАЦИОННОЙ УСТОЙЧИВОСТИ МАЛОМОЩНЫХ СЕТЕВЫХ СОЛНЕЧНЫХ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ СТАНЦИЙ В УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА	153
Кудратов Афзалхужа Рустамович, Далмурадова Наргиза Нуриллаевна, Шогучкаров Санжар Кодирович	
MINTAQADA PARRANDACHILIK SANOATINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI	161
Qarshiyev Obidjon Egamberdiyevich	
INNOVATSION BANK EKOTIZIMLARINING TIJORAT BANKLARI RIVOJLANISHIDAGI ROLI	165
Aliyev Hasan Rayimjonovich	
ANALYSIS OF FACTORS OF INTENSIVE ECONOMIC GROWTH IN UZBEKISTAN	171
Sharipov Kamil	
SUN'IY INTELLEKT – TO'RTINCHI SANOAT INQILOBINING ASOSI.....	176
Kalonov Muxiddin Baxriddinovich	
KORXONALARDA MOLIVAVIY BOSHQARUVNING TASHKILIIY VA IQTISODIY MASALALARI	187
Jumayev Samariddin Ziyodullaevich	
YASHIL IQTISODIYOT KONSEPSIYASI ASOSIDA KICHIK BIZNES FAOLIYATINI OSHIRISH YO'LLARI	193
Isroilov Dilshodbek Rustamovich	
TALABALARDA O'Z-O'ZINI TARTIBGA SOLISH KO'NIKMALARINING RIVOJLANISHIDA INTERAKTIV TA'LIM PLATFORMALARINING O'RNI	198
Bozorova Muazzam Hamid qizi, Hakimova Gulnora Abdullo qizi, Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi	
XIZMAT KO'RSATISH TARMOQLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MONOPOLIYAGA QARSHI NAZORATNING XORIJIY TAJRIBASI	203
Bekbutayev Nodirjon Fayzullayevich	
XORAZM VILOYATIDA KAMBAG'ALLIK DARAJASINING O'ZGARISHI VA BU JARAYONGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	208
Mayliyeva Sadoqat Safayozovna	
IQTISODIY-MATEMATIK VA SSENARIYLI YONDASHUVLARDAN FOYDALANIB SANOAT RIVOJLANISHINI BAHOLASH VA PROGNOZLASH	213
Turdiyev Ulug'bek Qayumovich, Qayumova Nurafshona Ulug'bek qizi	
EKSPORTNI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARINING DOLZARBLIGI	217
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich, Mutalov Sultonbek Abduraim o'g'li, Baymanova Mavlyuda Djurayevna, Ubaydullayeva Gulchexra Erkabayevna, Aipova Iroda Ikramovna	

LEGAL AND INSTITUTIONAL FOUNDATIONS OF ECONOMIC COOPERATION BETWEEN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN AND INTERNATIONAL FINANCIAL INSTITUTIONS	222
Yovkochev Sherzod	
ICHKI AUDIT FUNKSIYALARINING ICHKI NAZORATNI TA'MINLASHDAGI AHAMIYATI	228
Tursunov Shohruxmirzo Baxtiyor o'g'li	
MOSH DONINI YANCHIB Olishda qo'llaniladigan qurilmani loyihalash	232
Qurbanov Abdimalik Jo'rayevich	
DAVLAT BOSHQARUVIDA SAMARADORLIKNI BAHOLASH: INSTITUTSIONAL MEXANIZMLAR, RAQAMLI YECHIMLAR VA AMALIY KUTILMALAR	239
Sarvar Saidov Xayrulloevich	
O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISH KONSEPSIYASI DOIRASIDA UNING INFRATUZILMASINI TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH BORASIDA TAVSIYALAR	244
Tashov Mizrob Maxmudovich	
DAVLAT BOSHQARUV ORGANLARIDA INSON KAPITALINI BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI	251
Mashrabaliyev Ibroximbek Mashrabaliyevich	
ФИНАНСЫ И ВЫСШАЯ МАТЕМАТИКА В КОНТЕКСТЕ ГЛОБАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА	257
Айматова Фарида Хуразовна	
ZAMONAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING ROLI	263
Salayeva Dilafro'z Aybekovna	
ДИАГНОСТИКА СИНХРОННОГО ДВИГАТЕЛЯ НА ОСНОВЕ ИЗМЕРЕНИЯ ВНЕШНЕГО МАГНИТНОГО ПОЛЯ	267
Пирматов Нурали Бердярович, Бекишев Аллаберген Ергашевич, Мамуров Алмас Жумабой угли	
XORIJIIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI ASOSIDA SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI VA XUSUSIYATLARI	275
Kurbanova Shaxnoza Yuldashbayevna	
СТРАТЕГИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА СТОИМОСТИ КОМПАНИИ В СДЕЛКАХ СЛИЯНИЙ И ПОГЛОЩЕНИЙ	279
Ли Илларион Георгиевич	
KO'P YADROLI CPU VA GPU ARXITEKTURALARIDA DIFFERENSIAL TENGLAMALARNI SONLI YECHISH UCHUN PARALLEL ALGORITMLARNI ISHLAB CHIQISH VA SAMARADORLIGINI BAHOLASH	284
Ismailov Shixnazar Rashid o'g'li, Ubaydullayev Farrux Fathulla o'g'li, Odilov Asliddin Isoq o'g'li	
СИСТЕМАТИЧЕСКОЕ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ — ОСНОВА ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭКОНОМИКИ	291
Муталов Абдуазим	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYALARNING HUDUDIIY TARKIBI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	295
Ermamatov Shonazar Jumakulovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INVESTITSIYA SIYOSATI: INSTITUTSIONAL VA RAQAMLI ISLOHOTLAR	302
Sobirov Yo'ldoshboy Ro'zimboevich	
QASHQADARYO VILOYATINING IJTIMOIIY-IQTISODIY SALOHIIYATI VA BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	310
Tuyev Abdurahmon Yusubovich	
TEMIR YO'L STANSIYALARIDA STRELKALI O'TKAZGICH QURILMALARI BO'YICHA YO'L QO'YILGAN NOSOZLIKLAR VA ULARNING TAHLILI	315
Yunusova Gulshanoy Umarali qizi	

SANOAT KORXONALARIDA ASOSIY FOND LARDAN VA ISHLAB CHIQARISH QUUVATIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI.....	320
Ulashev Xubbim Askarovich	
TURLI YO'L SHAROITLARIDA TO'QNASHUV PAYTIDA TORMOZLASH VA BOSHQARUV PARAMETRLARI	324
Uralbayev Anvar Ubaydullayevich	
YANGI YARATILGAN MAHALLIY DURAGAY PILLALARNI YAKKA CHUVISH NATIJALARINING TAHLILI.....	328
Sobirov Qo'ziboy Erkinovich	
UY-JOY KOMMUNAL XIZMAT KO'RSATISHNI ZAMONAVIY YO'LLARI.....	332
Boboqulov S.B.	
TARJIMON DASTURLARIDA MULTITILLARNI TASNIFLASH: MAVJUD YONDOSHUVLAR VA MUAMMOLAR	338
Maxmudjanova Sayyora Yashin qizi	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA ICHKI AXBOROT TIZIMLARINING MODERNIZATSIYASI ORQALI ISHLAB CHIQARISH JARAYONLARINI OPTIMALLASHTIRISH	343
Yo'ldoshev Nodirbek Ne'matjon o'g'li	
NEFT VA GAZ TERMINOLOGIYASINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHINING NAZARIY ASOSLARI.....	349
Jo'rayeva Malohat Muhammadovna, Quryozova Gulshan Akmal qizi	
УСИЛЕНИЕ РОЛИ МЕЖДУНАРОДНЫХ ДЕНЕЖНЫХ ПЕРЕВОДОВ В ДОСТИЖЕНИИ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА В УЗБЕКИСТАНЕ	355
Гимранова О. Б.	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSIYA OPERATSIYALARINING AHAMIYATI.....	361
Yuldashev Fozil Turapovich	
QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INI HISOBLASH VA UNDIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	373
Jumanazarov Alisher Toshtemir o'g'li	
ВЛИЯНИЕ КАЧЕСТВА ПУБЛИЧНОГО ФИНАНСОВОГО УПРАВЛЕНИЯ НА ДИНАМИКУ ЭКОНОМИКИ	377
Наимов Шохрух Шарофиддинович	
DIVIDEND SIYOSATINI SHAKLLANTIRISHDA FOYDA SIFATI VA FOYDANI BOSHQARISHNING TA'SIRI.....	383
Eshev Furqat A'zamovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ УМНЫМ ГОРОДОМ НА БАЗЕ ЦИФРОВЫХ ПЛАТФОРМ С ОРИЕНТАЦИЕЙ НА ЧЕЛОВЕКА	388
Рахимова Мадина Шухрат кизи	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA HISOB SIYOSATINING USLUBIY JIHATLARI	393
Toshpo'latov A. A.	
MOLIYAVIY HISOBOT ISHONCHLILIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	398
Zufarova Zilola Rahim qizi	
RAQAMLI PUL TIZIMINING KORRUPSIYA VA YASHIRIN IQTISODIYOTGA QARSHI KURASHDAGI INSTITUTSIONAL AHAMIYATI.....	403
Putatov Dilshod Xaqberdiyevich, Abdiyev Mansur Musurmonovich	
KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA SOLIQ HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH.....	408
Toshtemirov To'liqin Toirjonovich	
АКТИВИЗАЦИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИНВЕСТИЦИЙ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ В УСЛОВИЯХ ПРИАРАЛЬЯ (НА ПРИМЕРЕ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН).....	411
Жоллыбеков Хурмет Бахыт улы	

KORPORATIV MUNOSABATLAR ISHTIROKCHILARINING HUQUQLARINI HIMOYA ETISH VA TA'MINLASHNING HUQUQIY-IQTISODIY SHAKLLARI	416
Rustamova Dilbar Rustamovna	
IQTISODIY TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA STRATEGIK MENEJMENTNI RIVOJLANTIRISHNING XORIJIY Tajribalari	423
Ismadiyarov Alisher Abduraxmon o'g'li	
METALLURGIK TEXNOGEN CHIQINDILARDAN KAMYOB METALLARNI AJRATIB OLISH TEKNOLOGIYASI	427
Qayumov Oybek Azamat o'g'li, Ro'ziyev Ulug'bek Mamarasulovich, Abdullayev Farruh Odiljon o'g'li	
TRANSCHEGARAVIY ELEKTRON SAVDONI TAKOMILLASHTIRISHDA XO'JALIK ALOQALARI LOGISTIKASI	434
Yakubov Maksadxan Sultaniyazovich, Jumaboev Behzod	
YASHIL IQTISODIYOTGA INVESTISIYALARNI JALB QILISH	443
Raimjanova Madina Asrarovna	
O'ZBEKISTONDA ZARGARLIK XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	448
Azizova Roxila Baxodir qizi	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATIDA INVESTITSİYALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH	452
Isakova Naima Ikromjonovna	
RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLAR IQTISODIYOTIDA AJ "HUDUDIY ELEKTR TARMOQLARI" MOLIYAVIY BARQARORLIGINI MUSTAHKAMLASH YO'LLARI	459
Bo'ranboyeva Shoira Rustamovna	
"QISHLOQ HUDUDLARIDA XOTIN-QIZLARNING BARQAROR TURMUSH TARZINI TA'MINLASHDA NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARINING O'RNI VA AHAMIYATI"	466
Xoliyorova Shoxista Qahramon qizi, Niyozova Ruxsora	
SMART TOURISM KAK INSTRUMENT USTOYCHIBOYO RAZVITIYA TURISTSKIX REGIONOV: MEJDUHARODNYY OPIYT I REGIONALNAYA ADAPTIYATSIYA	471
Usmanova Aziza Bahodirovna	
XUFIYONA IQTISODIYOT KO'LAMINI QISQARTIRISHDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI RIVOJLANTIRISHNING TUTGAN O'RNI	477
Atamurodov To'liqin To'ymurodovich, Mamatkulov Salimjon Rahmonkulovich, Abdiyev Mansur Musurmonovich	
IQTISODIYOTDA TURIZM O'RNINI STATISTIK TAHLILINING XALQARO STANDARTLARI VA TAJRIBALARI	482
Jumanova Zilola Tuychiyevna	
INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH TIZIMIDA BANK KREDITLARINING O'RNI VA AHAMIYATI	489
Faxriddinov Temur Faxriddin o'g'li	
XALQARO MOLIYA BOZORLARIDAN MOLIYAVIY RESURLARNI JALB ETISHDA SUVEREN KREDIT REYTINGLARINING O'RNI	494
Mamadaliyev Poziljon Mansurjon o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA MIJOZLAR BILAN O'ZARO MUNOSABATLAR RIVOJLANISH HOLATI TAHLILI	500
Ismailova Ma'mura Eldorovna	
MILLIY SANOAT RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA INSON KAPITALINING O'RNI	506
Yunusov Foziljon G'ulomqodirovich	
XONDIZA KONI POLIMETALL RUDALARINI FLOTATSIYALASHDA REAGENT REJIMINI TAKOMILLASHTIRISH	511
Shodiyev Abbas Ne'mat o'g'li, Egamberdiyev Baxtiyor Barat o'g'li	
EKSPORT-IMPORT OPERATSIYALARI BO'YICHA MUDDATI O'TGAN DEBITOR QARZDORLIKNI ANIQLASHDA RAQAMLI SOLIQ NAZORATI MONITORINGINING QO'LLANILISHI VA SAMARADORLIGI	517
Tashmuxeimedov Dilmurod Mirabzalovich	

SOLIQ SALOHİYATIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING TA'SIRI	522
Jurayev Xusan Atamuratovich	
IMPROVING MECHANISMS FOR ATTRACTING FOREIGN INVESTMENTS	528
Sobirov A. Abdurasul	
MINTAQADA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSİYALARNING AHAMIYATI	533
Masharipov Sardorbek Farxadovich	
TECHNOLOGY-DRIVEN VISITOR MANAGEMENT SYSTEMS FOR ENHANCING MUSEUM EXPERIENCE AND PERFORMANCE	539
Ibroximova Aziza Abbasovna	
XALQARO MOLİYAVIY INSTITUTLARNING O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TA'SIRI	545
Kurbonbekova Moxichexra Turobjonovna	
NAVOIY KON-METALLURGIYA KOMBINATIDA "AQLLI KON" KONSEPSIYASINI AMALGA OSHIRISH TAJRIBASI	551
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
INVESTITSIYA JARAYONLARINING HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHGA STRATEGIK TA'SIRI	556
Ibrohimov Behzodbek Baxromjon o'g'li	
SAMARQAND VILOYATI SAVDO KORXONALARI FAOLIYATINING TASHKILIIY VA IQTISODIY XUSUSIYATLARI	562
Toxirova Gullola Mirkamolovna	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ СТРЕЛКОВОГО СПОРТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	568
Юсупов И.	
ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ УПРАВЛЕНИЯ СТРАТЕГИЕЙ ПРЕДПРИЯТИЯ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ	573
Тарават Абдул-Салам	
MAHALLIY AHOLINING ISHTIROKINI TA'MINLASH TIZIMLARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI TURISTIK MINTAQALARNI RIVOJLANTIRISH ZARURATI	581
Abduxamidov Sarvar Adxamovich	
MUQOBIL ENERGIYA VOSITALARINI JORIY ETISH HOLATINING STATISTIK TAHLILI	586
Ashurov Azizbek Ergash o'g'li	
YANGI O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM MUASSASALARI AXBOROT-RESURS MARKAZLARI FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH MODELI	592
Qurbonova Muazzam Fazliddinovna	
MEHMONXONA SANOATIDA ESG TUSHUNCHASI VA UNING AHAMIYATI	596
Xusenova Mexrangiz	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKCHILIK ASOSIDA HUDUDLARNING INVESTITSIYAVIY JOZIBADORLIGINI OSHIRISH VA XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB ETISH	600
Amirova Dilshoda, Usmonova Shahrinoz Ilhom qizi	
MINTAQQA IQTISODIYOTINI RIVOJLANISHIDA TADBIRKORLIK FAOLIYATI SAMARADORLIGINING ROLINI EMPIRIK JIHATDAN TAHLILI	605
Bekbergenov G'ayrat Shuxratovich	
NITROGEN FIXATION CHARACTERISTICS OF AZOLLA CAROLINIANA UNDER THE INFLUENCE OF HEAVY METAL (CR ⁶⁺)	610
Sh. Azimov, E. Egamberdiev, S. Turabdajanov	
EKOLOGIK TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA DAVLAT SIYOSATI VA NORMATIV-HUQUQIY TARTIBGA SOLISHNING TA'SIRI	616
Mirzayeva Nilufar Sabirjanovna	

«O'ZBEKNEFTGAZ» AKSIYADORLIK JAMIYATIDA «ESG» STANDARTLARINI JORIY ETISH	622
Ibragimova Saodat Abdumo'minovna, Xusainov Ravshan Raximovich	
O'ZBEKISTON SANOATINING HOZIRGI HOLATI VA IQTISODIY KO'RSATKICHLARI DINAMIK TAHLILI	627
Ne'matov Shoxruxbek Ma'murjon o'g'li	
SOLIQ TIZIMI SAMARADORLIGINI BAHOLASH: KLASSIK VA ZAMONAVIY METODOLOGIK YONDASHUVLAR	634
Ugay Darya Sergeevna, Raxmonov Doniyor Ixtiyor o'gli, Mamanov Alisher Umbarovich	
MEVA-SABZAVOTCHILIK TARMOG'INING EKSPORT SALOHİYATINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINING DINAMIK TAHLILI	642
Ergashev Jamshid Axmadaliyevich	
KORXONALAR IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARI	647
Jamoliddinov Jobirbek Bohodir o'g'li	
KICHIK BIZNES SEKTOR FAOLIYATI IQTISODIY BARQAROR RIVOJLANISH OMILI SIFATIDA	652
Batirova Raxima Abdujabbarovna, Sirojiddinov Ikromiddin Qutbiddinovich	
MINTAQALAR MIQYOSIDA FARMATSEVTIKA SANOATINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR MAQSADLARI HAMDA ULARNI TA'MINLASH MEXANIZMLARI	656
O'taganova Umida Egamberdi qizi	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA INVESTITSION FAOLIYATNI BOSHQARISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	663
Nazirova Sayyora Baxtiyorovna	
MAHALLIY JUN TOLALARINING GEOMETRIK VA FIZIK-MEXANIK XOSSALARINI NOTO'QIMA MATOLAR ISHLAB CHIQRISH TEXNOLOGIYASI NUQTAI NAZARIDAN TADQIQ ETISH	667
Ermatov Shavkat Qulmatovich, Omonturdiyev Ortiq Eshboyevich	
TADQIQOT DIZAYNINI ISHLAB CHIQISH JARAYONIDA GIPOTEZALARNI SHAKLLANTIRISH, O'ZGARUVCHILAR TIZIMINI TANLASH VA EKONOMETRIK IDENTIFIKATSIYA STRATEGIYASINI ASOSLASH	671
Usmonov Maxsud Tulqin o'g'li, Qodirov Farrux Ergash o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA TURIZM XIZMATLARI BOZORI HOLATI VA UNING MUAMMALARINI TAHLIL QILISH USULLARI	678
Xudayberganov Dilshod Tuxtabayevich	
O'ZBEKISTONDA AKSIYADORLIK JAMIYATLARI AKSIYALARI NARXINI O'ZGARISHI TAHLILI	682
Ibragimov G'anjion G'ayratovich	
QASHQADARYO VILOYATIDA IJTIMOY-IQTISODIY TIZIMLARNI SAMARALI BOSHQARISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	688
Alimov Fazliddin Xalimovich	
TEMIR YO'L TRANSPORTI QUYMA DETALLARINING KIMYOVIY TARKIBI VA MEXANIK XOSSALARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNI TADQIQ ETISH	693
Tursunov Nodirjon Qayumjonovich, Saidraximov Azizjon Azim o'g'li, Nuriddinov Otabek Shuhrat o'g'li	
KAM QAVATLI TURAR-JOY BINOLARINI QURISHDA AN'ANAVIY QURILISH ASHYOLARIDAN FOYDALANISHNING IJOBIY TOMONLARI	702
Toshniyozov Otabek Hakimovich	
МИГРАЦИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА КАК ФАКТОР ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА	706
Аскарова М.Т.	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ФИНАНСОВОГО УЧЕТА В ЧАСТНОМ МЕДИЦИНСКОМ УЧРЕЖДЕНИИ	711
Алимджанова Юлдуз Азизовна	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATINI BAHOLASHNING BELGILOVCHI ASOSIY KO'RSATKICHLARI VA ULARNING NAZARIY AHAMIYATI	718
Mavrulov Ravshan Nematjonovich	

DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MEXANIZMLARI ASOSIDA INFRATUZILMA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	724
Saidova Kamolat Farhodovna	
XIZMATLAR EKSPORTI HAJMINING OSHISHIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	730
Alixonov Mirzoulug'bek Pahlavonjon o'g'li	
KORXONALAR IQTISODIY RIVOLANISHIDAGI TO'SIQLAR VA ULARNI OLDINI OLISH ORQALI KORXONA RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	735
Bobomirzayev Isroil	
ПЕРСПЕКТИВЫ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ НЕФТЕГАЗОВОГО КОМПЛЕКСА В УЗБЕКИСТАНЕ.....	739
Бекмухамедова Малика Искандарбековна	
O'ZBEK TILIDA FONO-GRAFOSTILISTIK VOSITALARNING XUSUSIYATLARI	749
Islomov Dilshod Shomurodovich	
OHANGARON DARYOSI SUV RESURSLARIGA SANOAT KORXONALARINING TA'SIRINI TEZKOR ANIQLASH USLUBIYOTINI ISHLAB CHIQISH	755
Aytmuratov Timurlan Paraxatovich, Abdullaev Botirjon Dadajonovich	
STRATEGIK MENEJMENT MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI KORXONA RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	759
Umarova Nilufar Abdukaxor qizi	
KIMYO SANOATI OQOVA SUVLARI VA CHIQINDI ERITMALARDAN OG'IR RANGLI METALLARNI CHO'KTIRISHNING TADQIQOT USULLARI	763
Muzaffarov Umubek Umarovich, Xoliqulov Doniyor Baxtiyorovich, Aripov Avaz Rozikovich, Voxidov Baxriddin Raxmidinovich	
MEHNAT MIGRATSIYASI VA UNING KAMBAG'ALLIKKA TA'SIRI: INKLYUZIV IQTISODIYOT NUQTAI NAZARIDAN TAHLIL	769
Zokirova Manzura Ilhomovna	

MEHNAT MIGRATSIYASI VA UNING KAMBAG'ALLIKKA TA'SIRI: INKLYUZIV IQTISODIYOT NUQTAI NAZARIDAN TAHLIL

Zokirova Manzura Ilhomovna

Osiyo xalqaro universiteti

2-bosqich tayanch doktoranti

Email: manzurabsu@gmail.com

ORCID: 0009-0003-6056-8351

Annotatsiya. Ushbu maqolada mehnat migratsiyasining kambag'allik darajasiga ko'rsatadigan bevosita va bilvosita ta'sirlari inklyuziv iqtisodiyot konsepsiyasi asosida tahlil qilinadi. So'nggi yillarda xorijda vaqtinchalik mehnat faoliyati bilan shug'ullanuvchi fuqarolar sonining ortishi nafaqat uy xo'jaliklari daromadining o'sishiga, balki ijtimoiy tengsizlik ko'rsatkichlarining o'zgarishiga ham olib kelayotgani kuzatilmoqda. Maqolada migratsiya oqimlarining hududlar bo'yicha farqlanishi, kambag'allikning tarkibiy sabablariga ta'siri hamda inklyuziv o'sishni rag'batlantiruvchi mexanizmlar bo'yicha ilmiy mulohazalar bayon etiladi.

Kalit so'zlar: mehnat migratsiyasi, kambag'allik, inklyuziv iqtisodiyot, remittans, hududiy tengsizlik, mehnat bozori, ijtimoiy himoya.

Abstract. This article examines the impact of labor migration on poverty through the lens of inclusive economic development. In recent years, the growing number of citizens engaged in temporary employment abroad has influenced household income levels, shaped regional economic disparities, and altered local labor market dynamics. The study discusses the structural determinants of poverty, the regional distribution of migration flows, and policy mechanisms that can promote inclusive and sustainable economic growth.

Keywords: labor migration, poverty, inclusive economy, remittances, regional inequality, labor market, social protection.

Аннотация. В статье рассматривается влияние трудовой миграции на уровень бедности с позиции концепции инклюзивной экономики. Рост числа граждан, временно работающих за рубежом, способствует увеличению доходов домохозяйств и расширению финансовых возможностей регионов, однако одновременно усиливает различия в социально-экономическом развитии территорий. В работе анализируются структурные причины бедности, региональная дифференциация миграционных потоков, а также условия, необходимые для формирования инклюзивного и устойчивого экономического роста.

Ключевые слова: трудовая миграция, бедность, инклюзивная экономика, денежные переводы, региональная дифференциация, рынок труда, социальная защита.

KIRISH

Global mehnat bozori so'nggi o'n yilliklarda chuqur o'zgarishlarni boshdan kechirmoqda. Aholining demografik dinamikasi, iqtisodiy imkoniyatlarning hududlar kesimida notekis taqsimlanishi, texnologik modernizatsiya jarayonlari va turmush darajasidagi farqlar odamlarni boshqa mamlakatlarda ish izlashga undayotgan asosiy omillardan biri bo'lib qolmoqda. Mehnat migratsiyasi ko'plab davlatlarda iqtisodiy barqarorlikni qo'llab-quvvatlovchi muhim jarayonga aylangan bo'lsa, ayrim mamlakatlarda u kambag'allikni yumshatish, ijtimoiy faollikni oshirish va yangi iqtisodiy ko'nikmalarni shakllantirishda asosiy vosita sifatida namoyon bo'lmoqda.

O'zbekiston uchun ham mehnat migratsiyasi yangilik emas. Ammo so'nggi yillarda migratsiya oqimlarining miqyosi, tarkibi va geografiyasi ancha o'zgardi. Ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar fonida xorijda ishlayotgan fuqarolar sonining ortishi, ularning yuborayotgan pul o'tkazmalari va qaytib kelgach mehnat bozoriga integratsiya bo'lish jarayoni mamlakatdagi kambag'allik darajasi va uning tarkibiy sabablari bilan uzviy bog'liq holda o'rganishni talab qilmoqda. Zero, remittanslar ko'plab oilalarda daromad manbai sifatida muhim o'rin egallaydi, shu bilan birga ular iqtisodiy qaramlikning kuchayishi yoki mehnatga bo'lgan ichki rag'batning pasayishi kabi ehtiyotkorlikni talab qiladigan jihatlarni ham yuzaga chiqarishi mumkin.

Inklyuziv iqtisodiyot konsepsiyasi mehnat migratsiyasini faqat iqtisodiy manfaat nuqtai nazaridan emas, balki ijtimoiy adolat, teng imkoniyatlar va barqaror o'sish bilan uyg'unlikda ko'rib chiqishni talab etadi. Bu yondashuv migratsiyaning faqat daromad darajasiga emas, balki hududlararo tengsizlik, bandlik sifati, inson kapitaliga investitsiyalar va ijtimoiy himoya tizimining mustahkamlanishiga ta'sirini baholashga imkon beradi. Shuning uchun mehnat migratsiyasining kambag'allikni kamaytirishdagi real roli ko'p jabhalardan yondashuvni talab etadigan murakkab masala hisoblanadi.

Mazkur tadqiqotda mehnat migratsiyasining ijobiy va salbiy oqibatlari, ayniqsa kambag'allik darajasiga ko'rsatadigan ta'siri, hududlar kesimidagi farqlanishlar va inklyuziv iqtisodiy o'sishni rag'batlantira oladigan mexanizmlarning amaliy jihatlari ilmiy asosda tahlil qilinadi. Shu orqali mehnat migratsiyasining mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotidagi real o'rni va istiqboldagi vazifalari haqida xulosalar chiqarish imkoniyati yaratiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Mehnat migratsiyasi va uning kambag'allik darajasiga ta'siri masalasi xalqaro iqtisodiyot, demografiya va ijtimoiy siyosat tadqiqotchilari tomonidan uzoq yillardan buyon muntazam ravishda tahlil qilinib kelinadi. Jahon miqyosida bir qator olimlar migratsiya oqimlarining ijtimoiy-iqtisodiy natijalarini o'rganar ekan, ularni asosan ikki yo'nalishda — iqtisodiy foyda keltiruvchi omil sifatida va ijtimoiy xavflarni kuchaytiruvchi mexanizm sifatida baholaydilar.

Migrantlar pul o'tkazmalarining kambag'allikni kamaytirishdagi o'rni bo'yicha D. Massey, R. Lucas, O. Stark kabi tadqiqotchilar asosli ilmiy xulosalar bergan. Ularning fikriga ko'ra, remittanslar qisqa muddatda uy xo'jaliklarining moddiy aholini yaxshilasa-da, uzoq muddatda iqtisodiy moslashuvchanlik va mehnat bozorida mustaqil faoliyat olib borish ko'nikmalariga ta'sir qiluvchi murakkab omillarni ham yuzaga chiqaradi.

M. Todaro va J. Harris tomonidan taklif etilgan "kutilmalar nazariyasi"da migratsiya qarorlari ko'proq iqtisodiy manfaatlar bilan emas, balki shaxsning kelajakdagi ijtimoiy-iqtisodiy o'rni haqidagi taxminlari bilan izohlanadi. Bu yondashuv migratsiyaning kambag'allik bilan bog'liqligini tushuntirishda muhim metodologik asoslardan biridir.

Inklyuziv iqtisodiyot doirasida migratsiya oqimlarini baholashga bag'ishlangan yondashuvlarda esa A. Sen, J. Stiglitz, P. Collier kabi mutaxassislarining ilmiy qarashlari alohida ahamiyatga ega. Ular migratsiyaning nafaqat daromadga, balki inson kapitali rivojiga, oilaviy farovonlikka, hududlararo tengsizlikka va ijtimoiy institutlarning barqarorligiga ko'rsatadigan ta'sirini kengroq ko'lamda talqin qiladilar.

Markaziy Osiyo mamlakatlari kesimida olib borilgan tadqiqotlar (jumladan, Sh. Ziyodov, A. Umarov, A. Abdullayev kabi mahalliy olimlar ishlari) migratsiya jarayonining ichki mehnat bozori bilan o'zaro bog'liqligini, kambag'allik darajasidagi o'zgarishlar bilan bevosita munosabatini ko'rsatadi. Ularning kuzatishlariga ko'ra, migrantlar yuborgan mablag'larning katta qismi iste'mol xarajatlarini qoplashga ketgani sababli, iqtisodiyotning investitsion faolligiga ta'siri cheklangan bo'lishi mumkin.

Yevropa, Rossiya, Janubiy Koreya va Yaqin Sharq davlatlari migratsiya siyosati misolida olib borilgan tadqiqotlar esa migratsiyaning ikki tomonlama oqibatlarini tasdiqlaydi: bir tomondan mehnat yetishmovchini qoplaydi, ikkinchi tomondan esa mahalliy ijtimoiy infratuzilmaga qo'shimcha bosim tushiradi.

Mavzuga oid ilmiy adabiyotlarning ko'pligi shuni ko'rsatadiki, mehnat migratsiyasi masalasi bir yoqlama talqin qilinmaydi. Olimlar uni iqtisodiy, ijtimoiy, demografik va psixologik omillar kesimida o'zaro bog'langan

murakkab jarayon sifatida baholaydilar. Aynan shu ko'pqirrali yondashuv migratsiya va kambag'allik o'rtasidagi bog'liqlikni yanada chuqur o'rganishni talab qilib, mavzuning ilmiy dolzarbligini orttirmoqda.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mazkur tadqiqotda 2020–2024-yillarga oid ochiq statistik ma'lumotlar, uy xo'jaliklari budjeti bo'yicha tanlanma kuzatuvlar va rasmiy migratsiya hisobotlari asosida ma'lumotlar jamlandi. Olingan ko'rsatkichlar tavsifiy statistika, taqqoshlama va korrelyatsion tahlil usullari orqali qayta ishlanib, mehnat migratsiyasi hamda kambag'allik darajasi o'rtasidagi bog'liqlik hududlar kesimida baholandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mehnat migratsiyasining kambag'allik darajasiga ta'sirini aniqlash maqsadida 2020–2024-yillar davomida olingan ochiq iqtisodiy ko'rsatkichlar, uy xo'jaliklari budjeti bo'yicha tanlanma kuzatuvlar va migratsiya oqimlariga doir davriy ma'lumotlar asosida tahlil amalga oshirildi. Tadqiqot jarayonida 6 ta indikator — migratsiya ko'lam, pul o'tkazmalari hajmi, iste'mol xarajatlari, bandlik darajasi, kambag'allik ko'rsatkichi va hududiy tengsizlik indeksi o'zaro bog'lanishda o'rganildi.

2020-yilda xorijda vaqtinchalik mehnat qilayotgan fuqarolar soni shartli ravishda 1,75 million deb olinsa, 2023-yilda bu ko'rsatkich 2,15 million atrofida shakllangan. Bu esa 3 yil ichida qariyb 22,8 % o'sishni ko'rsatadi. O'sish sur'atlari ayniqsa Farg'ona vodiysi viloyatlarida (Namangan — 28 %, Andijon — 24 %, Farg'ona — 21 %) yuqori bo'lgan.

Uy xo'jaliklari daromadining o'sishida pul o'tkazmalari asosiy manbalardan biri bo'lib qolmoqda. Tahlil shuni ko'rsatadiki:

- 2020-yilda uy xo'jaliklari umumiy daromadining o'rtacha 14,7 % migratsiya mablag'lariga to'g'ri kelgan bo'lsa,
- 2024-yilga kelib bu ko'rsatkich 19,3 % gacha ko'tarilgan.

Remittanslarning o'sishi bilan kambag'allik darajasi o'rtasida sezilarli teskari bog'liqlik kuzatilgan: korrelyatsiya koeffitsiyenti $r = -0,61$, ya'ni pul o'tkazmalari ortgani sari kambag'allikning pasayish tendensiyasi kuchaygan.

Migratsiya oqimining hududiy notekisligi kambag'allikning tarkibiy o'zgarishiga ham ta'sir qilgan. Masalan:

- Remittansi yuqori bo'lgan viloyatlarda (Namangan, Qashqadaryo, Samarqand) kambag'allik darajasi 2021–2024-yillar oralig'ida 2,8–3,6 % punktga pasaygan.
- Migratsiya nisbatan past bo'lgan hududlarda (Toshkent viloyati, Navoiy viloyati) bu ko'rsatkich 0,9–1,2 % atrofida qolgan.

Demak, migratsiya oqimining hududiy farqlanishi iqtisodiy tengsizlikni ma'lum darajada kuchaytirgan bo'lsa-da, remittanslarning bevosita ta'siri orqali ayrim hududlarda kambag'allikning kamayayotgani aniq ko'rinadi.

Migratsiya mablag'lari ichki iste'mol bozoriga ham sezilarli ta'sir ko'rsatgan.

Tahlilga ko'ra, 2020–2024-yillar davomida migratsiya tajribasiga ega uy xo'jaliklarida:

- oziq-ovqat xarajatlari ulushi 4,7 % kamaygan,
- ta'lim va kasb-hunar xarajatlari 2,1 % ko'paygan,
- uy-joyga oid xarajatlar 3,4 % oshgan.

Bu o'zgarishlar remittanslarning iste'moldan ko'ra ko'proq uzoq muddatli ehtiyojlarni qoplashga yo'nalayotganini ko'rsatadi.

Migratsiya oqimining kuchayishi ichki mehnat bozorida ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. 2024-yilda mehnatga layoqatli aholining 7,8 %i xorijda ishlagani sababli, ayrim hududlarda mahalliy ishchi kuchiga talab oshgan. Bu:

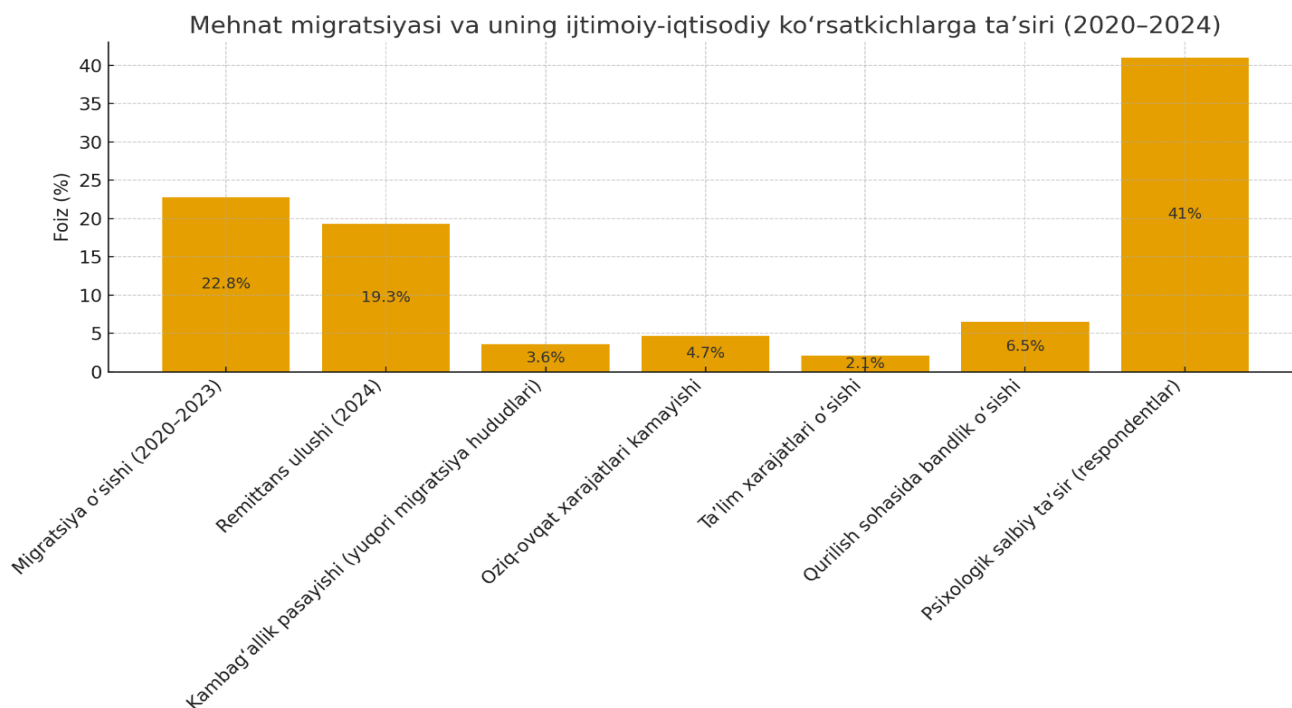
- qurilish sohasida bandlikning 6,5 %,
- xizmat ko'rsatish sohasida esa 4,1 % o'sishiga olib kelgan.

Shu bilan birga, ayrim sektorlarda malakali kadrlar yetishmovchiligi paydo bo'lgani ham qayd etildi.

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki:

- Remittanslar yuqori bo'lgan oilalarda bolalarning ta'limga jalb qilinishi 8,3 % oshgan.
- Migratsiya tajribasiga ega fuqarolarning qaytib kelganidan keyingi tadbirkorlik faolligi umumiy aholiga nisbatan 1,7 baravar yuqori.

Bu natijalar migratsiyaning ikki tomonlama xarakterga ega ekanini — iqtisodiy imkoniyatlar oshishi bilan birga ijtimoiy risklarning kuchayishini ham tasdiqlaydi (1-rasm).

1-rasm. Mehnat migratsiyasi va uning ijtimoiy-iqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'siri (2020-2024)

Tadqiqotning statistik natijalari quyidagi xulosaga olib keladi:

1. Migratsiya oqimlari o'sishi kambag'allik darajasining pasayishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi, biroq bu ta'sir hududlar kesimida bir xil emas.
2. Remittanslar qisqa muddatda iqtisodiy barqarorlikni ta'minlasa-da, uzoq muddatda ichki iqtisodiyotning investitsion faolligi bilan bog'liq risklarni yuzaga chiqarishi mumkin.
3. Migratsiya oilaviy ta'lim xarajatlari va inson kapitali sarmoyalariga ijobiy ta'sir qiladi.
4. Inklyuziv iqtisodiyot nuqtai nazaridan qaralganda, migratsiya faqat daromad emas, balki imkoniyatlar tengligini shakllantiruvchi omil sifatida ham muhim.

Mehnat migratsiyasi jarayonining iqtisodiy va ijtimoiy oqibatlarini baholashda, avvalo, uning tarkibiy omillariga alohida e'tibor qaratish lozim bo'ladi. Migratsiya qarori, odatda, individual yoki oilaviy ehtiyojlar, mehnat bozorida talab–taklif nomutanosibligi, hududiy iqtisodiy imkoniyatlar va ijtimoiy barqarorlik kabi omillar yig'indisi natijasida yuzaga keladi. Shuning uchun migratsiyaning o'zini birgina daromad izlash jarayoni sifatida talqin qilish to'g'ri bo'lmaydi. Bu jarayon ko'p qatlamli, iqtisodiy, demografik va psixologik omillar bilan bog'langan murakkab tizimdir.

So'nggi yillarda O'zbekiston aholisi orasida xorijda mehnat faoliyati bilan shug'ullanuvchilarning salmog'i ortib borayotgani kuzatiladi. Bunda migratsiya oqimining geografik tuzilmasi ham o'zgarib, an'anaviy yo'nalishlar qatoriga yangi bozorlar — Janubiy Koreya, Turkiya, Arab davlatlari va ayrim Yevropa mamlakatlari qo'shildi. Bu esa migratsiya oqimining faqat vaqtinchalik daromad manbai emas, balki ko'nikmalarni eksport qilish, yangi kasbiy malakalarni o'zlashtirish va mehnat intizomini kuchaytirishning ham muhim omiliga aylana boshlaganini anglatadi.

Migratsiya jarayoni asosiy ta'sir mexanizmlaridan biri sifatida remittanslar — ya'ni pul o'tkazmalarining uy xo'jaliklari budjetidagi o'rnini bilan ajralib turadi. Pul o'tkazmalari iste'mol xarajatlarning barqaror qoplanishiga xizmat qilish bilan birga, ayrim hollarda ta'lim, sog'liqni saqlash, uy-joy sharoitlarini yaxshilash yoki kichik tadbirkorlik faoliyatini yo'lga qo'yish uchun manba bo'la oladi. Biroq remittanslarning samarasi barcha uy xo'jaliklarida bir xil bo'lavermaydi. Ba'zi oilalarda bu mablag'lar iste'molga yo'naltirilgan bo'lsa, boshqalarda investitsion xarakter kasb etadi. Ana shu farq kambag'allik darajasidagi o'zgarishlarga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Migratsiyaning kambag'allikni kamaytirishdagi roli ko'p jihatdan xonadonning iqtisodiy strategiyasiga bog'liq. Remittanslar iste'mol uchun sarflanganda, qisqa muddatda ijtimoiy himoyani kuchaytirsada, uzoq muddatli iqtisodiy barqarorlikni ta'minlay olmaydi. Aksincha, ularning ma'lum qismi ishlab chiqarish faoliyatiga yo'naltirilsa, bu daromadni ko'paytiruvchi va kambag'allikdan chiqishga xizmat qiluvchi omilga aylanishi mumkin. Lekin amaliyotda oilalarning deyarli yarmida pul o'tkazmalari asosan kundalik ehtiyojlarni qoplash uchun ishlatilayotgani kuzatiladi, bu esa iqtisodiyotning investitsion salohiyatiga migratsiya orqali kiritilayotgan hissa kutilgan darajada emasligini ko'rsatadi.

Inklyuziv iqtisodiyot nuqtai nazaridan qaranganda, migratsiya jarayoni imkoniyatlar tengligini ta'minlashda ham muhim omillardan biri sanaladi. Migratsiya tufayli oilalarning ta'limga bo'lgan sarflari oshishi, yoshlarning malaka oshirish kurslariga jalb qilinishi, uy-joy sharoitlarining yaxshilanishi inson kapitali rivojiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shu bilan birga, hududlar kesimida migratsiya imkoniyatlari teng bo'lmagani sababli ayrim hududlarda iqtisodiy farqlar yanada chuqurlashgan. Bu esa inklyuziv o'sishni ta'minlash jarayonida migratsiyaning roli har doim ham bir xil emasligini ko'rsatadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mehnat migratsiyasining iqtisodiy va ijtimoiy oqibatlarini tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, bu jarayon mamlakatdagi kambag'allik darajasi, uy xo'jaliklarining moddiy ahvoli va hududlar o'rtasidagi iqtisodiy tafovutlar bilan bevosita bog'liq. Migratsiya oqimining o'sishi qisqa muddatda ko'plab oilalarning daromadini barqarorlashtirsa, uzoq muddatli istiqbolda uning ta'siri ko'proq tuzilmasiga — remittanslarning qanday maqsadga yo'naltirilishi, malakali ishchi kuchining qaytib kelgach mahalliy bozorga moslashuvi va inson kapitaliga qilingan sarmoyalarning darajasiga bog'liq bo'ladi.

Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, pul o'tkazmalari oilalarning iste'mol imkoniyatlarini kengaytirgan, ta'lim va sog'liqni saqlashga ajratilgan xarajatlar ulushini oshirgan bo'lsa-da, ularning investitsion faoliyatga yo'naltirilishi hali barqaror ko'rinishga ega emas. Bu esa migratsiyaning iqtisodiyotdagi uzoq muddatli ta'sirini cheklab qo'yadi. Shu bilan birga, ayrim hududlarda migratsiya evaziga kambag'allikning sezilarli pasayishi kuzatilgan bo'lsa, boshqalarda bu jarayon yetarli darajada ijobiy ta'sir ko'rsatmagan. Demak, migratsiya siyosatining samarasi hududiy iqtisodiy sharoitlar, mavjud infratuzilma va mehnat bozori talabiga mos ravishda farqlanadi.

Inklyuziv iqtisodiyot nuqtai nazaridan olib qaraganda, mehnat migratsiyasi imkoniyatlar tengligini ta'minlashda muhim omil bo'lishi mumkin, biroq buning uchun remittanslarning samarali boshqaruvi, qaytgan mehnat migrantlarining malakasini iqtisodiyotga integratsiya qilish, hududlarda iqtisodiy faollikni oshiruvchi mexanizmlarni rivojlantirish zarur. Migratsiya oqimlarining barqaror ijobiy natija berishi faqat iqtisodiy ko'rsatkichlar emas, balki ijtimoiy barqarorlik, hududiy tengsizlikni kamaytirish va inson kapitaliga qaratilgan siyosatlarning samaradorligiga ham bevosita bog'liqdir.

Umuman olganda, mehnat migratsiyasi O'zbekiston sharoitida kambag'allikni qisqartirishda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda, biroq uning natijalari har doim ham bir xil bo'lmaydi. Migratsiyaning ijobiy tomonlarini kuchaytirish va salbiy oqibatlarini yumshatish uchun davlat siyosati, hududiy rivojlanish strategiyalari va ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tizimlari o'zaro uyg'un va izchil bo'lishi talab etiladi. Shu bois migratsiya jarayonini inklyuziv iqtisodiyot tamoyillari asosida chuqur tahlil qilish va tegishli mexanizmlarni takomillashtirish kelgusi yillardagi ustuvor vazifalardan biri sifatida ko'riladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Abdullaev A. O'zbekistonda mehnat bozori rivojlanishi va migratsiya jarayonlarining iqtisodiy tahlili. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2021.
2. Akramov B. Kambag'allik darajasini baholashning zamonaviy yondashuvlari. – Samarqand: SamDU nashriyoti, 2020.
3. Bozorov O. Mehnat migratsiyasi va pul o'tkazmalari iqtisodiyotiga ta'siri. – Buxoro: BuxDU, 2022.
4. Hoshimov R. Aholining daromadlari va turmush darajasi monitoringi: metodologik qo'llanma. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
5. Jo'rayev E. Mintaqaviy iqtisodiy tafovutlar va hududiy rivojlanish muammolari. – Qarshi: QDU nashriyoti, 2021.
6. Karimov Sh. Inson kapitali va ijtimoiy himoya tizimining takomillashtirilishi. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2020.
7. Qodirova M. O'zbekistonda migratsiya siyosati va uning ijtimoiy-iqtisodiy natijalari. – Namangan: NamDU, 2023.
8. Rasulov N. Kambag'allikni qisqartirish strategiyalari: nazariya va amaliyot. – Toshkent: Innovatsiya, 2022.
9. Tursunov B. Mehnat resurslari harakatchanligi va bandlik bozorining tarkibiy o'zgarishlari. – Toshkent: Iqtisod-moliya, 2018.
10. Yo'ldoshev D. Migratsiya jarayonlarining demografik va ijtimoiy omillar tahlili. – Farg'ona: FDU nashriyoti, 2021.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100